

Tid: 11 november 2008 kl 16.30 – 16.50

Plats: Bråvallasalen, Stadshuset

Justerat: 11 november 2008

Ulla Hamilton

Jan Valeskog

Närvarande

Ledamöter:

Ulla Hamilton (m), ordförande
Jan Valeskog (s) vice ordförande

Berthold Gustavsson (m)
Tord Bergstedt (m)
Anna Johansson (m)
Annika Davidsson (m)
Inge-Britt Lundin (fp)
Anders Broberg (kd)
Annika Ödebrink (s)
Jimmy Lindgren (s)
Kajsa Stenfelt (v)

Ersättare:

Bo Arkelsten (m)
Datevig Mardirossian Lönn (m)
Christoffer Kuckowski (m)
Anna Manhag (m)
Inga-Lill Larsson (m)
Milly Namiro Darlson (s) tjänstgörande
Sebastian Wiklund (v) tjänstgörande

Tjänstemän:

Trafikdirektör Magdalena Bosson och nämndsekreteraren Åse Geschwind.
Vidare tjänstemännen vid kontoret Fredrik Alfredsson, Louise Bill, Birgitta Björk, Ted Ell, Lars Jolerus, Ulla Ritzén, Anette Scheibe och Marita Söderqvist samt borgarrådssekreteraren Katarina Larsson och biträdande borgarrådssekreteraren Magnus Thulin från roteln.

Förslag till Vision Järva 2030 (Järvalyftet). Svar på remiss

Dnr T2008-000-03137

Protokollsutdrag

Beslut

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade enligt förslag från ordföranden Ulla Hamilton m fl (m), ledamoten Inge-Britt Lundin (fp) och ledamoten Anders Broberg (kd):

1. Kontorets förslag till beslut godkänns i huvudsak.
2. Därutöver anføres följande:

Stadsdelarna runt Järvafältet har en stor potential som historiskt sett tyvärr dåligt tagits om hand. Järvalyftet är ett berömvärdt och ambitiöst arbete för att målmedvetet höja stadsdelarnas boendekvaliteter. Trafik- och renhållningsnämnden instämmer i huvudsak i kontorens utlåtande, men vill ytterligare understryka vikten av att stadsdelarnas trafikseparering byggs bort. Ytterstaden och innerstaden skapar tillsammans Stockholm och det är viktigt att inte sätta dem i motsatsförhållande till varandra.

För att skapa en sammanhållen stad behövs kloka förtätningar i och mellan befintliga stadsdelar där stadsdel efter stadsdel knyts samman. Detta innebär att varje område kan bli mer levande och bli en del av en stadsstruktur utan barriärer och avbrott. Idag saknas helt kontakt mellan till exempel Tensta och Rinkeby. Rinkeby i sin tur har ingen förbindelse vare sig söderut eller västerut. Från Tensta saknas kopplingar till företagsområdet Lunda. Exempelen är många och gatunäten i hela Järva måste kopplas ihop.

Trafiksepareringen måste brytas då den både bidrar till otrygghet och är ett hinder för stadsutveckling. På många platser uppstår dålig kontakt mellan gång- och cykelvägar och busshållplatser. Även bostadshus som hör till samma fastighetsbolag, bostadsrättsföreningar och grannskap isoleras från varandra med trafikseparering. När trafikslag blandas skapas ett mer allsidigt gatuliv och därmed bättre förutsättningar för kommersiella etableringar.

Visionen om koppling till angränsande stadsdelar och kommuner är positivt och bör prioriteras. Det är längs dessa leder som nybyggnationen bör placeras. Huvudstråken både på norra och södra sidan av Järva måste utvecklas. Norra Järva kan bli en sammanhängande stadsväv, riktad mot Sollentuna och södra Järva en naturlig del av Lunda/Spånga. Behovet av en länk mellan stadsdelarna på ömse sidor av Järvafältet minskar dock inte. Fältets barriärverkan måste minska och därför är en bussgata och ett beaktande av cyklister/fotgängares behov av koppling mellan Kista och Södra Järva väsentligt för att sammanbindningen ska bli lyckosam.

All ny infrastruktur ger drift och underhållskostnader. Det är därför viktigt att trafikkontoret, som är ansvarig för drift och underhåll, får en delaktig roll i processen redan i ett tidigt skede så att inte onödiga kostnader uppstår i framtiden.

Ärendets handling

Trafikkontorets, exploateringskontorets och stadsbyggnadskontorets gemensamma tjänsteutlåtande i rubricerat ärende från den 14 oktober 2008. I utlåtandet föreslogs följande:

1. Trafik- och renhållningsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss med kontorens gemensamma utlåtande.
2. Nämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Ulla Hamilton m fl (m), ledamoten Inge-Britt Lundin (fp) och ledamoten Anders Broberg (kd) ställde sig bakom ett eget förslag till beslut. (se beslutet)
- 2) Vice ordföranden Jan Valeskog m fl (s) föreslog följande:
 1. Kontorets förslag till beslut godkänns i huvudsak.
 2. Därutöver anförs följande:

Det är viktigt att framhålla att utveckling varken kan bestå i ett projekt eller i enbart fysiska åtgärder. Idag trycker kommunen fyrfärgsfoldrar och talar om ett ”Järvalyft”. Samtidigt drar man undan viktiga förutsättningar för en utveckling genom förändrade resursfördelningssystem, nedlagda verksamhetslokaler, minskad offentlig, social och kommersiell service i många ytterstadsstadsdelar. För boende i Rinkeby, Tensta, Husby och Akalla är det lika viktiga frågor som formen och färgen på husen. Utveckling måste ses i ett helhetsperspektiv där offentlig och kommersiell service, samt social utveckling, väger lika tungt som den fysiska miljön.

Det är också uppenbart att den tilltänkta bebyggelsen mot Järvafältet inte kommer att kunna tillföra stadsdelarna de nya kvaliteter som vore önskvärt. De aktuella stadsdelarna borde istället kompletteras med bostäder som är passande för stora barnfamiljer. Exempelvis skulle radhus och mindre flerfamiljshus planeras, eftersom en storskalig bebyggelse redan finns representerad i området.

- 3) Ledamoten Kajsa Stenfelt och tjänstgörande ersättaren Sebastian Wiklund (v) föreslog följande:

Trafik- och renhållningsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss med följande:

Utgångspunkt för visionen är att Järvafältet, Stockholms stad och hela länet ska växa befolkningsmässigt. Stockholm förutses år 2030 få en miljon invånare och länet tre. Järva ska växa som en motor i stadens utveckling. Men ohejdad tillväxt är inte bara av godo. Just nu upplever vi hur tillväxtideologin lett fram till en krasch på bostadsmarknaden i USA och liknande bakslag har vi upplevt på närmare håll här i landet. Vi minns alla fallande bostadspriser även i Stockholm och hur det höga tornet i Kista länge stod tomt. Ibland kan det vara bättre att sträva efter en långsiktigt hållbar utveckling med mänskliga dimensioner och med hänsyn till miljö och hälsoaspekter än att elda under alla grytor samtidigt.

Den starka koncentrationen på Kista har verkat utarmande på Husby och Akalla – för att inte tala om Rinkeby, som nu förlorar stora delar av sin samhällsservice när stadsdelen slagits ihop med Norra Järva. Även stadsdelarna Tensta och Hjulsta har utarmats kommersiellt och socialt. Staden har dessutom sålt Svenska Bostäders

fastigheter i Hjulsta till en privat ägare utan att hyresgästerna har haft en chans att säga vad de tycker. Valfrihet gäller absolut inte för de hyresgäster som vill bo kvar i allmännyttan. Baksidan av Kista gallerias tillväxt är att service som banker, detaljhandel och till och med bra mataffärer tenderar att bli en bristvara i de kringliggande stadsdelarna, eftersom lönsamheten minskar för företagen, allteftersom fler och fler kunder tvingas åka till Kista i ärenden som de inte kan uträtta där de bor. Att försöka råda bot på det genom att släppa in bilar i Husby visar bara att man inte förstår orsakssammanhangen. Bara en sådan sak som att flytta stadsdelsförvaltningarna från Husby och Rinkeby, där det är brist på arbetsplatser till det – åtminstone fram till nu – överhettade Kista är exempel på hur politikerna lägger krokben för de ambitioner som de säger sig ha i Järvavisionen.

Samtidigt som Vision Järva 2030 talar om betydelsen av fler arbetstillfällen i Järvas stadsdelar fortsätter avvecklingen av offentlig service inom såväl skolor som vård och omsorg. Den ohämmade friskoleexpansionen har allvarligt underminerat stadsdelens kommunala skolor, senast genom sommarens nedläggning av Dalhagsskolan. Barnen på samma sida av Husby har samtidigt förlorat fritidsgården Gula gården. Med avvecklingen av stadsdelsförvaltningarna i både Husby och Rinkeby undermineras också marknaden för privat handel och service.

Behåll trafiksepareringen - satsa på bra kommunikationer

I förslaget till vision sägs att det här är första gången man tar ett helhetsgrepp på Järvafältet. Det är inte sant, eftersom de som ursprungligen planerade stadsdelarna tog ett mycket lyckat helhetsgrepp på området. Problemet är snarare att man tappat greppet, eftersom man inte längre bryr sig om att sätta sig in i hur området är tänkt att fungera. Ett exempel på det lyckade helhetsgreppet är den helt genomförda trafiksepareringen. För den som är uppvuxen vid en bullrig stadsgata i centrala Stockholm är det en lisa att slippa buller, avgaser och smuts från bilarna i närmiljön. Och trafiksepareringen är en viktig trygghetsfaktor inte minst för alla barn som kan röra sig riskfritt till skolor och fritids från Akalla till Kista, eller från Hjulsta till Rinkeby, utan att på något enda ställe behöva korsa en bilväg. Skolorna på Järvafältet får varje år utmärkelser för de säkra skolvägarna samtidigt som föräldrar i andra delar av kommunen äventyrar andra elevers säkerhet utanför skolorna genom att skjutsa sina barn.

Att bryta upp trafiksepareringen ”där det gör nytta” innebär just att man förstör helheten i systemet, vilket är så mycket mera omotiverat som bilvägarna förgrenar sig som ett fiskbensmönster in till minsta skrymsle i stadsdelarna. Respektera alltså trafiksepareringen och gör inga ingrepp i den.

Förslaget att tågen ska stanna i Helenelund, ställer vi oss bakom, liksom planerna på att bygga ut tvärbanan till Järvafältet. Ett annat sätt att förbättra kommunikationerna vore att introducera närtrafikbussar av det slag som finns i andra delar av Stockholmsområdet även på Norra och Södra Järva. En utbyggnad av tunnelbanan till Barkaby är ett annat sätt att förbättra kommunikationerna för Järvaborna. För att Järvaborna och besökare lätt ska kunna ta sig runt i området bör låncyklar finnas tillgängliga både på norra och södra Järva. Det skulle också öka tillgängligheten till de gårdar och kulturminnesmärken som finns på fältet.

Satsa på förebyggande arbete, kultur och mötesplatser

I Vision Järva finns satsningar på kultur och ungdom. Det ser vi gärna, men hittills

har Alliansen gjort tvärtom, dvs. skurit ner på kultur, träffpunkter och förebyggande socialt arbete bland unga. Väl fungerande bibliotek och institutioner som Vår teater är viktiga. Mötesplatser där föreningar kan träffas utan att det kostar pengar behövs. Ungdomsgårdar och fritidshem är viktiga, och en nysatsning på dem vore välkommen. En institution i stil med Fryshuset skulle behövas i den här delen av staden. Det behövs lokaler och arenor för både kulturella aktiviteter, utomhusidrotter och inomhusidrotter, som basket, inomhusfotboll, innebandy osv.

Ett återkommande mantra i visionen är talet om otrygghet. En enkät utvisar att många invånare känner sig otrygga men detta motsägs av offentlig statistik där det framgår att brottsligheten i Järvastadsdelarna är mindre än på andra håll i staden. När folk tillfrågas om det känns mera otryggt att röra sig ute sent på kvällen i till exempel Husby och Rinkeby än i innerstaden eller andra stadsdelar, svarar de allra flesta nej. Det är självklart att relativt hög arbetslöshet medför andra sociala problem som otrygghet och otillfredsställelse. Speciellt som den borgerliga majoriteten för en politik som stigmatiserar de invånare som av olika anledningar inte lyckas skaffa sig ett jobb att försörja sig på. Indragna SL-kort för folk med försörjningsstöd, orimligt hårda krav på arbetssökande gör att många människor har ett svårt liv. Men detta betyder inte automatiskt att bostadsområdet i sig upplevs som otryggt, eller att arbetslöshetsproblemen skulle kunna lösas genom att man bygger om bostadsområdet. Fler fältassistenter som arbetar förebyggande, satsningar på olika typer av öppna träffpunkter och kulturarrangemang som gör att människor i olika åldrar rör sig i området, ökar tryggheten.

Att Stockholm blir alltmer socialt segregerat även i boendet är en konsekvens av ökade klassklyftor och av allt färre hyreslägenheter i innerstaden, i många kranskommuner och andra så kallat "attraktiva" områden. En utveckling mot marknadshyror, skyhöga kostnader för nyproduktion och fortsatta ombildningar till bostadsrätter kan bara öka segregationen ytterligare.

Trafiksepareringen är något som gör Järva tryggare än andra delar av Stockholm. Att spränga in radhus- eller parhusområden mellan till exempel Husbys hyresbostäder och Järvafältet skulle uppfattas som ytterst utmanande mot den känsla av gemenskap och sammanhållning som finns i stadsdelen. Om den nuvarande borgerliga majoriteten vill förbättra tryggheten borde de boende istället få tillbaka fritidshem och ungdomsgårdar, man borde satsa på mer personal i skola och förskola, och på bättre samarbete mellan närpolis, sociala myndigheter och skolan. Samt se till att stadsdelarna hålls rena och snygga

Hyresrätten är populär och nödvändig

I visionen sägs det att man vill skapa större variation i bostadsbeståndet när det gäller ägande och upplåtelseformer – i och för sig lovvärt om detta skulle gälla hela staden och regionen, men det kolliderar också med ambitionen att respektera de boende och deras val av bostadsform. Om man tar Norra Järva som helhet är alltså andelen allmännyttiga hyresbostäder inte högre än snittet i Stockholm som helhet – detta trots intensiv ombildning och utförsäljning i innerstaden. Samtidigt är andelen bostadsrätter väsentligt större här än i Stockholm i allmänhet. Mångfalden av hustyper är också stor. På Norra Järva liksom i Tensta finns stora och små lägenheter i flerfamiljshus i höga och låga hus, i loftgångshus, liksom parhus och radhus – samt enfamiljshus.

I Stockholm råder bostadsbrist. Det är inte alla som har råd att köpa sig en bostad. Därför är det viktigt att det finns hyresrätter vilket också ökar rörligheten på

arbetsmarknaden. Ungdomar, som ofta har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, har särskilt svårt att få en egen bostad. Det som skulle hjälpa dem är inte egna radhus, bostadsrätter eller villor – utan hyreslägenheter till rimlig hyra. Ökande hyror i innerstaden – som enligt färskasiffror befolkas av 27 procent låginkomsttagare – gör också att det kan bli en ökande efterfrågan på hyresrätter i ytterområdena från dem som inte kommer att ha råd att bo kvar inne i stan. Om man verkligen vill öka variationen på Järvafältet borde man alltså bygga fler allmännyttiga hyresbostäder i Kista och Akalla. Det handlar också om att respektera människors valfrihet och de som vill bo hos en kommunal hyresvärd. Ett sätt att öka valfriheten och rörligheten på bostadsmarknaden vore också att låta allmännyttan bygga fler kommunala hyresrätter med rimliga hyror i innerstaden. Det skulle bidra till att minska segregationen.

Svenska Bostäder är ett välrenommerat bostadsföretag. Företaget har tagit många goda initiativ – till exempel när man dragit in ett fibernät i sina hus för att åstadkomma konkurrens och ge hyresgästerna möjlighet att själva välja leverantör av kabel-TV och datortjänster.

Tyvärr kan vi inte ge företaget goda vitsord för de senaste tio femton årens fögderi i Husby och i Rinkeby.

Tidigare hade värden eget yrkesfolk anställt, snickare, elektriker, rörmokare och målare, som kände området och hade ett eget intresse att sköta det. En period fanns en garanti att allvarigare fel avhjälpes inom 24 timmar. Garantin gav hyresgästen en dygnshyra i rabatt för varje dygn därutöver som felet kvarstod. Men någonstans gav hyresvärderna upp och nu är underhållet eftersatt. Ytterdörrarna är omålade, det finns betong- och plåtskador på fasaderna, underhållet av lägenheterna släpar också efter. Men husen är i grunden välbyggda. Dock finns vissa generella behov. När någon flyttar, eller när husen måste genomgå stambyte bör badrummen kaklas. Det ökar husens livslängd. Husen måste isoleras, fönster, dörrar och springorna mellan betongelementen tätas, ventilation och uppvärmning ses över för att få till stånd ett acceptabelt inomhusklimat och för att spara pengar och energi.

Vi vill till exempel se förslag på att förse husen med solfångare och/eller solceller på taket, att med värmeväxlare eller på annat sätt ta tillvara värmen i frånluften. Vi efterlyser en ordentlig granskning av de mest effektiva och energibesparande sätten att renovera miljonprogramsområden.

På sistone har Svenska Bostäder ryckt upp fastighetsskötseln. Nya bovärdar och miljövärdar har anställts. De är ambitiösa och trevliga och gör ett bra jobb. Men det behövs ännu mer för att komma ikapp allt som fattas. Vi har också märkt att visst underhåll skjuts upp under de diskussioner som förs om upprustning av fastigheterna. Det är inte acceptabelt att folk ska behöva leva med läckor i kök och badrum, mögelskador, dåliga spisar och kylskåp eller flagnande färg i väntan på en upprustning som kommer att ta flera år.

Ett stort antal lägenheter är tomställda, i synnerhet i det så kallade referenskvarteret, men även på andra håll i Husby och på Sibeliusgången i Akalla. Det skapar otrygghet för dem som bor kvar. Det kyler ut husen. Och det är oförsvarligt i ett Stockholm som lider av bostadsbrist. Vid en varsam renovering minskar behovet av evakueringsbostäder.

Bevara Järvafältet som naturområde

Järvafältet är vår främsta fritidstillgång. Där gör dagisbarnen utflykter, skolbarn

orienterar och har lektioner, pensionärer promenerar. Det plockas bär och blommor. På vårar och somrar ordnas väldiga utomhusfester, till exempel i samband med det kurdiska och iranska nyårsfirandet, det återkommande arrangemanget Midsommar Latino eller eritreanernas traditionella fest vid midsommar. På vintrarna anläggs utmärkta skidspår.

Järvafältet är också ett kulturresevat där hundra nötkreatur från Hästa 4H-gård håller landskapet öppet och i hävd. Järvafältet är en del av Stockholms gröna kilar. En naturresurs som bidrar till artrikedom i fauna och flora, och som fungerar som en frisk lunga i stadslandskapet. I Igelbäcken trivs fortfarande den känsliga grönlingen, vilket visar att fältet inte är förorenat.

De förslag som finns i Vision Järva att bygga radhus i kanten av fältet, motsätter vi oss. Det skulle innebära en privatisering av vår skog, en avstängning av entrén till fältet och Husby gård. Dessutom finns småhus redan på mycket nära håll på ömse sidor om Husby, i Kista och i Akalla. Om man vill förbättra kommunikationen mellan Norra och Södra Järva ska man inte dra bussar över fältet. En spårväg längs Kymplingelänken är ett vida bättre alternativ. För övrigt är E18 det största hindret för den som vill cykla eller gå till fots mellan stadsdelarna, man får gå lång omvägar för att ta sig fram under vägen. E18 måste läggas i tunnel och Järvafältet och gröna partier mellan stadsdelarna bevaras.

Vi motsätter oss bestämt att Järvafältets gröna lunga skärs av med utomhusarenor. När det handlar om bad är det underligt att Husbybadet som byggts med en – visserligen liten utomhusdel – är stängt på somrarna. Det finns ett gammalt krav på ett mindre utomhusbad vid Eggeby gård. Detta krav bör utredas. Vid de undersökningar som gjorts om folks önskemål om en meningsfull fritid, brukar orörd natur, stigar att promenera på, vara det absolut allra högsts prioriterade.

Utbildning för barn och vuxna

Det är viktigt med utbildning av både barn och vuxna. Extra satsningar på de kommunala skolorna, med specialpersonal och mindre klasser är viktigt inte minst för att nyanlända barn ska kunna lära sig svenska. Men det gäller också att ta vara på de språkliga resurser och internationella erfarenheter som vårt område är så rikt på. Vi har hittills bara sett hur skolor läggs ner, den trenden måste brytas. Vidareutbildning av vuxna, att tillvarata utbildning och yrkeskunskaper som Järvaborna har med sig från sina hemländer är en utmaning, som kräver insatser från samhället.

Det är känt att hälsoläget i våra förorter är sämre än i andra delar av staden. Det kräver extra satsningar på våra vårdcentraler och läkarmottagningar, inte nedläggningar och nedskärningar. Senast har personalstyrkan skurits ned till hälften vid Rinkebys vårdcentral och Folk tandvården försvunnit från Husby. De tre välfungerande Familjecentralerna, som utvecklats med utgångspunkt från de behov som finns i stadsdelarna, och som är mycket populära bland nyblivna föräldrar har i princip skrotats.

Att området till största delen befolkas av människor med utländskt ursprung är spännande och stimulerande. Man möter många kulturer i en integrerad stadsdel. Människors olika bakgrund, utbildning, språkkunskaper är en väldig potential som långt ifrån utnyttjas i den utsträckning som vore möjlig. Men koncentrationen av människor med utländsk bakgrund är samtidigt baksidan av en allt hårdare uppdelning av bostadsmarknaden, där mera centrala delar av staden genom

utförsäljning av hyresrätter, och ökade bostadskostnader stängs för dem som inte har mycket pengar. Innerstaden blir mer och mer segregerad, med spridningseffekter till förorterna.

Bland de boende finns ett starkt engagemang. Det är därför viktigt att man säkrar de boendes rätt till inflytande, att man faktiskt tar till sig deras åsikter och önskemål. Att den demokratiska processen förankras. Så som de politiska styrgrupperna för Järvalyftet från början konstruerades och fungerade förankrades inte en demokratisk process. Vänsterpartiet valde därför att lämna styrgruppen. Nu måste ett första steg vara att faktiskt skicka ut den fullständiga versionen av Vision Järva 2030 till samtliga hushåll på Järva tillsammans med information om hur den demokratiska dialogen ska organiseras. Dokumentet behöver också finnas tillgängligt på flera språk. Remisstiden måste utsträckas till hela hösten, remissvaren sammanställas och någon form av storrådslag organiseras av staden i alla berörda stadsdelar i stil med Järva Sociala Forum, där Vision 2030 och idéer som väcks i remissvaren kan diskuteras innan beslut tas i kommunfullmäktige. Det samråd som förutskickas i visionen måste leda till att de boende kan påverka processen så att vi får en varsam upprustning med utgångspunkt från Järvabornas önskemål och behov till rimlig kostnad så att folk kan bo kvar!

Vi motsätter oss alla idéer om att sälja ut fler fastigheter, vare sig till privata värdar eller genom ombildning till bostadsrätter. Det är bostadsbolagens ansvar gentemot sina hyresgäster att återbetala sin stora skuld efter år av eftersatt underhåll. Vi är övertygade om att det också finns vägar att ge verklig makt och ansvar åt de boende inom allmännyttan. Det kan ske genom lokala styrelser i de kommunala bostadsbolagen där hyresgästerna har majoritet.

Järvalyftet upplevs av invånarna som ett rejält sänke och som ett uppifrånstyrt projekt. Vi menar att Järvalyftet ska läggas ner och att samtliga stadsdelsnämnder ska få utvecklingspengar så att invånarna kan utveckla stadsdelarna och den lokala demokratin.

Omröstning

Ordföranden ställde de framlagda förslagen mot varandra och nämnden beslutade enligt förslag från Ulla Hamilton m fl (m), Inge-Britt Lundin (fp) och Anders Broberg (kd).

Reservation

Vice ordföranden Jan Valeskog m fl (s) med hänvisning till sitt förslag.
Ledamoten Kajsa Stenfelt och tjänstgörande ersättaren Sebastian Wiklund (v) med hänvisning till sitt förslag.

Vid protokollet
Åse Geschwind

Rätt utdraget intygar:
